

Bername û Peyrewa

Partiya Demokrat ya Kurdistana Îranê (PDKÎ)

Pesendkiriya Kongireya 16'an, Kongireya "Rasana Rojhilat"

DESTPÊK

Kurdiştan ketiye herêmekê ku jê re dibêjin “Rojhilata Navîn”. Kurdiştan di warê çavkaniyên sirûştî de herêmeke dewlemend e. Ew, warê derketina gelek şariştaniyên dîrokî û ayînî yê cuda ye. Ji wan şariştaniyan jî gelek çiq vebûne û her yek ji wan çiqan jî xwedanê pêgeha xwe ye. Rojhilata Navîn di warê çandî û netewî de jî herêmeke pirreng e û gelek netew tê de dijîn. Her yek ji wan netewan xwedanê kultura xwe ye û her yek ji wan kulturên jî xwedan nasname û nirx û giraniya xwe ye. Rojhilata Navîn, di destpêka sedsala bîst de dema dewletên modêrn ava bûn û beşek ji gelên wê ji mafê xwe yê destnîşankirina çarenivîsê hatin bêparkirin, bû navenda arîşe û aloziyan. Di vê Rojhilata Navîn de netewa Kurd xwedanê şariştaniyeke kevn e. Kurd di serdemaya împiratoriyan mezînan û kevnar de xwedan desthilatdariyeke taybet bûn. Ew desthilatdarî ji yê derdorê cuda bû. Desthilata Madan li ser bingeha yekîtiyeke dilxwazane ya qewm û eşîrên Zagrosê pêk hatibû û sistema îdareya wê jî sistemeke şîrîkatî bû ku hebûna hemû cudahiyan tê de hatibû qebûlkin.

Dîroka Madan nîşan daye ku tenê li hember êrişên derve li ber xwe daye û êrişî ti kes û gelêkî din nekiriye. Berevajî împiratoriyan derdorê, Mad xwedanê ayîneke fermî jî nebûne. Piştî hilweşiyana desthilata Madan, her çî qasî Kurd nebûbin xwedanê desthilateke yekdest, lê dîroka Kurdan tijî xebatên rizgarî û bergiriyê ye. Li her cihekî Kurdiştanê jî karîbin, desthilata xwe ava kirine.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Iranê
(PKK)

Şariştaniya Kurdan di nasnameya netewî û siyaseta organîze û hikûmeta modêrn ya Kurdan de reng vedaye. Tevî siyaseta înkare ya dewletên ku bi darê zorê Kurdistan xistine destê xwe, di navbera şariştaniya kevn û nasnameya netewî ya Kurd de berdewamiyeke dîrokî heye, mirov vê yekê di gotar û kiryarên siyasî de jî dibîne. Mirov dikare mînakên hikûmeta modern ya Kurdan wiha bîne ziman; li Rojhilat sala 1324 (1945 z) li Başûr piştî Raperîna 1370 (1991) li Rojavayê Kurdistanê jî sala 1394 (2015).

Di tevahiya wan rêveberiyên de, ne tenê daxwazeke wan nebûye ku ayîneke wan ya fermî hebe, belkî tekezî li ser tolêrans bo cudahiya ayînî, mezhebî û etnikî jî kirine. Hêja ye ku mirov bêje Partiya Demokrat, ku damezirênera Komara Kurdistanê ye, sêkolarîzm û pevrejîyana aştiyane bi netew û ayînêndin re wek rêça xwe ya serekî hîlbijartîye û ji sala 1324 (1945) ve heta niha li ser wê rêçê dimeşe.

Kurd yek ji mezintirîn netewên bêdewlet in. Axa Kurdistanê piştî Şerê Çaldiranê, ku sala 1514 z di navbera împiratoriyên Osmanî û Sefewî de qewimî, berevajî îrade û xwasta Kurdan hat perçekirin. Ev perçekirin sala 1636 z bi îmzekirina “Peymana Zehaw” di navbera Osmanî û Sefewîyan de, bi fermî hat ragihandin.

Piştî şerê cîhanî yê yekem, ax û gelê Kurdistanê dîsa rastî perçekirinê hatin û vê carê bûn çar perçe û bi ser welatên Îran, Tîrkiye, Îraq û Sûriyê de hatin parvekirin. Mafên Kurdan li tevahiya wan welatan û ji aliyê wan dewletan ve hatine zeftkirin û binpêkirin.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKDK)

XEBATA NETEWÎ LI KURDISTANÊ

Xebata netewî ya Kurdan li Rojhilatê Kurdistanê bo bidestxistina mafê destnîşankirina çarenivîsê beşek ji xebeta giştî ya netewa Kurd e. Ew xebat di salên dawî yên sedsala nozdem de bi geşbûna hizra netewî li Rojhilata Navîn derketiye holê. Ji sala 1880`î ve û bi destpêkirina Serhildana Şêx Ubeydullahê Nehrî li dijî dewletên Osmanî û Qacar, daxwaza avakirina dewleta serbixwe ya Kurdan derket hole û xîmê hizra netewî li hemû Kurdistanê hat danîn. Lê ji ber geşenkirina aborî û pîşesazî û herwiha aştengkirina sîstema perwerdeyê û nebûna derfet û alavên pêwendî û ragihandinê bo belavkirina hizra netewî di nav civakê de, xebateke organîze û berfireh li vî beşê Kurdistanê derengtir çêbû. Lê dîsa jî pêşengên civaka Kurdistanê ti carî ji hizra rizgariya netewî dûr neketin. Loma li Îranê di salên destpêkê yên sedsala bîstem de, dema desthilatdaran xweştin sîstemeke serkutker ava bikin, rûbirûyî berxwedana gelê Kurdistanê hatin. Dema Riza Xanê Pehlewî bû şahê Îranê, hizra dewlet-netew bi dare zorê li ser gelên Îranê hat sepandin û asîmîlasyonê gelên din li Îranê bû siyaseta fermî ya dewletê. Herwiha hewl hat dayîn ku wî welatê ku berê tenê wek çarçoveyekê bû ji bo gelan, bikin nasnameyeke sexte û navê Netewa Îranê lê bikin. Di nav tevahiya gelê û netewên Îranê de li dijî siyaseta asîmîlasyonê û tinekirinê serhildan çêbû. Di nav Kurdan de jî li dijî wê sîstemê serhildan derket. Yek ji navdartirîn serhildanên Kurdan, Serhildana Simkoyê Şikak bû. Serhildana Simkoyê Şikak ji bona avakirina statûyeke netewî bo

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKK)

gelê Kurd bû.

Serhildana Simkoyê Şikak hevdam bû li gel serhildanên netewî yên Şêx Mehmûd Berzencî li Başûr û Şêx Se`îdê Pîran li Bakûrê Kurdiştanê. Wan jî li dijî dewletên nû yên Îraq û Tirkiyê serî hildabûn. Wan serhildanan firsendeke dîrokî bo gelê Kurd afirandibûn da ku Kurd bikarin çarenivîsa xwe destnîşan bikin. Lê şert û mercên dijwar yên navdewletî yên wê çaxê zêdetir bûn sebeba wêyekê ku Rojhilatê Navîn bibe meydana lîstikên stratejîk yên hêzên mezin.

Nebûna zemîna hundir û êrişên berfireh yên Îraq, Îran û Tirkiyê û piştevanên wan, bûn sebeb ku her sê serhildanên Kurdan bişkên. Gelê Kurd li Rojhilatê Kurdiştanê piştî wî şikestinê dest ji xebata xwe berneda, dîsa li gorî şert û mercên herêmî û cîhanî dest bi xebata xwe kir. Ji ber wê jî pêşeng, mezin û rewşenbîrên Kurd 16`ê Tebaxa 1942`an bizava “Jiyanewey Kurd” (J.K) ava kirin. Ew bizav bi awayekî veşartî hat avakirin.

Piştî sê salan xebata veşartî, 16`ê Tebaxa 1945`an Partiya Demokrat ya Kurdiştanê li ser xîmê wê bizavê û li gorî şert û mercên hingê hat avakirin. Partiya Demokrat rêxistîneke modêrn bû û bi rêbertiya Pêşewa Qazî Mihemed hat avakirin. Ev yek bersîvek dîrokî û hêja bû bo wê qonaxa ku bizava me ya rizgariya netewî tê re derbas dibû.

Avabûna Partiya Demokrat ya Kurdiştanê wek tekane pêşeng û organîzatora tevgera millî-demokratîk bo bideştixistina mafên gelê Kurd, gaveke kirîfîk bû di dîroka xebata netewî ya Kurdan de. Di dîroka modêrn ya Rojhilatê Kurdiştanê de Partiya Demokrat yekemîn partiya Kurdiştanî

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Îranê
(PDKI)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKDK)

6

bû ku bi girîngiya rêxistina siyasî hesiya.

Jixwe bi pêşengtiya vê partiyê bû ku gelê Kurd bo cara yekem di dîrokê de bû xwedanê desthilateke nîştimanî û demokratîk ya komarî. Rêberê berketî yê vê partiyê Pêşewa Qazî Mihemed roja 2`ê Rêbendana 1324 (22`ê Çileya 1946) `an bi fermî avabûna Komara Kurdiştanê ragihand, û bû serokê wê komarê. Komara Kurdiştanê di heyama temenê xwe yê kurt de, ku 11 meh bû, komek destkeftên biqîmet bo gelê Kurd bi cî hişt.

Piştî hilweşîna Komara Kurdiştanê û bidarvekirina Pêşewa Qazî Mihemed (30`ê Adara 1947`an) ji aliyê rêjîma wê çaxê ya Îranê ve, xebata Partiya Demokrat derbasî qonaxeke zehmet bû lê Partiya Demokrat wek partiyeke pêşeng berdewam bû li ser rêça Komara Kurdiştanê û erka rêxistina biza-va millî-demokratîk ye gelê Kurdiştanê domand.

Xebata çekdarî ya ku Partiya Demokrat salên 1967-1968 encam dabû, piştî Komara Kurdiştanê dîsa dengê azadîxwaz yê Kurdan li Rojhilatê Kurdiştanê gihand guhê dinyayê. Her çiqas wê carê jî xwîna komek rêber û pêşmergeyên şoreşger yê Demokrat li ser axa Kurdiştanê rijya jî, lê bi wê xebatê rûpelek din ya tijî serfirazî û qehremanî di dîroka xebata Kurd de hat tomarkirin. Doşt û dijminên Kurdan ew rastî dîtin ku rêberiya Partiya Demokrat ya Kurdiştanê her dem li eniya pêş ya xebat û fedakariyê ye. Jixwe ji ber wê fedakariyê ye ku Partiya Demokrat îro jî gelekî tê hezkirin û cihê baweriyê gelê Kurdiştanê ye.

Piştî serkutkirina vê tevgerê, rêberê zana yê Kurd Dr. Ebdulrehman Qasimlo rêbertiya parti-

yê, û herwiha rêbertiya bizava millî-demokratîk ya netewa Kurd li Rojhilatê Kurdistanê da ser milê xwe. Dr. Qasimlo bername û bedena parti-yê li ser bingeha kultura şoreşgeriyê û pîvanên demokratîk darêt û Partiya Demokrat gihand as-teke bibandortir.

Piştî serhildana gelên Îranê li sala 1979 zayînî, Partiya Demokrat ya Kurdistanê roja 26`ê Siba-ta 1979`an, piştî zêdetir ji 30 salî xebata veşartî, mîtingek mezin li bajarê Mehabadê li dar xist , û xebata xwe ya eşkere ragihand. Partiya Demokrat piştî şoreşa gelên Îranê daxwaziyên netewî yên gelê Kurd danî ber destê rayedarên rêjîma Îranê, lê wê rêjîmê bi şer û serkutkirinê bersiva netewa Kurd û Partiya Demokrat da. Hingê rêjîma nû ya Îranê pêleke tundî û dijberiyê li hember gelan û beşek ji welatên cîhanê jî da destpêkirin.

Di rewşeke wisa de Partiya Demokrat, ku zanîbû naveroka wê rêjîmê paşketî û dîktatorî ye, referandoma ku bo xapandina gelan hatibû lidarxistin, baykot kir. Ji wê demê ve heta niha daxwaziyên netewî û demokratîk yên gelê Kurd li Rojhilatê Kurdistanê, bûn hêvinê tevahiya çalakiyên siyasî yên xelkê û Partiya Demokrat.

Bizava netewî li Rojhilatê Kurdistanê, ji bilî pêdagirî li ser mafên netewî yên gelê Kurd li wî beşê Kurdistanê, bû sekoya xebata li dijî hemû cure kevnperestî, dîktatorî û erkutkirinê jî. Wisa lê hat ku ne tenê azadîxwazên Kurd li beşên din yên Kurdistanê, belkî azadîxwazên Îranî jî ji Kurdi-istanê re hawara xwe gihandin guhê dinyayê. Ji ber wê jî xebata gelê me li Rojhilatê Kurdistanê li ser du xetên rizgariya netewî û demokrasîxwa-ziyê pêşde diçe.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKDÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

8

Di şert û mercên niha yê herêmî û cihanî de û piştî guhertinên ku li herêmê qewimîn û hilweşîna peymanên kevn û derketina peymanên nû herwiha şerê li dijî radîkalîzmê û serhildana “Buhara Erebi”, destwerdana rêjîma Îslamî ya Îranê li herêmê zêdetir bûye.

20 sal bi ser ragirtina xebata çekdarî ya Partiya Demokrat re derbas dibe. Komara Îslamî dikarîbû vê bi kar bîne, û pirsgirêka Kurd û gelên din bi awayekî siyasî û sîvîl çareser bike, lê Komara Îslamî nîşan da ku di hizr û îdeolojiya wê de tiştek bi navê aşî û çareserîya aşîyane nîne.

Daxwazî û fişara gelê Rojhilatê Kurdistanê, bû sebaba vê yekê ku Partiya Demokrat qonaxeke micidtir û nû di pêxema bikaranîna hêz û şiyana civaka Kurdistanê bide destpêkirin, ku di nav xelkê Kurdistanê wek qonaxa “Rasana Rojhilat” hat binavkirin û naskirin.

Rasana (Rabûna) gelê Kurd di vê qonaxê de hewl dide hêza Pêşmerge û hêza gel û herwiha xebata çiya û bajar pêkve girê bide, û bi vî rengî eniya xebata rizgarîxwazane berfirehtir bike. Ev erka giran û tijî serfirazî, bi xwîna şehîdên nû bi taybet bi xwîna kadr û rayedarên Partiya Demokrat hatiye nexiştandin. Rasana Rojhilat dixwaze tevahiya çîn û texên civakê xwe xwedanê xebatê bizanin û tê de beşdar bibin.

BINGEHÊN HIZRÎ Û SIYASÎ

Siyaseta Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê li ser bingehê hatiye darêtin ku rûmeta/ kerameta mirov wek girîngtirîn nirxa jîyanê dizane. Di hizra siyasî ya modêrn de rûmeta mirov wek nirxekî gerdûnî hatiye nasîn û di Peymana Cîhanî ya Mafên Mirovan) de jî, ku sala 1948`an ji aliyê Netewên Yekgirtî ve hatiye pesendkirin, girîngiyeke mezin bi rûmetê hatiye dayîn û wek “bingeha azadî, dadperwerî û aştiyê” di cîhanê de hatiye nirxandin.

Bi baweriya Partiya Demokrat, du çavkaniyên serekî yêr rûmetê hene; dabînkirina pêdiviyên maddî yêr mirov û pêkanîna atmosfereke siyasî û azad ku her kesek bikaribe bibe xwedanê kesayetî û nasnameya etnîkî, ayînî û neteweyî ya xwe û ştema regezî û cinsî jî nemîne. Divê mirov vê yekê qebûl bike ku jin raştî sitemeke bikom û dirêj hatine da ku jin bikarin ji serkutkirina kulturî, ayînî, siyasî, civakî û aborî rizgar bibin û jî rûmeta mirovî bêpar nemînin.

Ew mirovê ku di nav belengaziyê de hatiye hiştin herwiha ew mirovê ku nasnameya etnîkî û ayînî û netewî ya wî/wê hatiye înkarkirin yan jî raştî asîmîlasyona siyasî û di bin zilma regezî de dijî, kerameta wî/wê hatiye zeftkirin.

Înkarkirina ziman, kultur û nasnameya netewî ya mirovê Kurd yan jî asîmîlekirina wî/wê di nav kultureke din de, tê wateya zeftkirina kerameta mirovê Kurd. Jiyana mirovê Kurd bi ziman, kultur û nasnameya netewî ya wî/wê wate dibîne, jî ber wê jî rijdbûn li ser mafên netewî yêr Kurd rijdbûn e li ser nirx û kerameta Kurd.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Îranê
(PKK)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

10

Netewa Kurd wan mafan dixwaze yên ku netewên xwedan serweriya siyasî û netewên xwedan dewleta serbixwe, ji bo xwe rewşa dibînin.

Loma Partiya Demokrat, berevajî wan hêzên ku çavpoşiyê ji pirsra neteweyî dikin, û tenê girîngiyê didin kêşeyên civakî û aborî, yan binpêkirina mafê takekes ji aliyê dîktatoriyetê ve, pêdagirîya li ser nasnameya neteweyî û rêzgirîna ji kerameta mirovî ya neteweyên belengaz wekî pirsra bingehîn dibîne. Bi kurtî PDKÎ zulm û stema regezî, neteweyî, û çînati û herweha zulma li kêmendaman wekî astenga herî serekî dibîne li ser rîya kerameta mirov. Ew têgihîştina felsefî û siyasî ji kerametê, di armancên serekî ên PDKÎ de reng vedide.

Siyaseta înkâr û sivikatîpêkirinê bi nîrx û sembolên netewî yên Kurd, Tirkên Azerbaycanê, Erebb, Turkmen û Belûçan ji aliyê rêjîmên Îranê ve, nîşana wê raştiya dîrokî û siyasî ye ku di nav hikûmeta Îranê û hinek bizavan de, nasyonîzma farsî bûye şovenîzm. Şovenîzim ne tenê li pêşîya wekhevîya netewan astang e belkî hemî gavan bûye sebeba derketina dîktatoriyê li Îranê de. Çimkî dîktatorî û komkirina hêza siyasî, aborî û serbazî li Tehranê, garantiya wê serdestiyê dike. Dewleta Îranê û beşek ji rewşenbîr, rojnamevan û hêzên opozîsyonê ên neteweya Fars “cihêxwaziyê” yan jî “xirakirina ewlehiya Îranê” wek hêcet nîşan didin, ji bona rewatiya serdestî û serkutkirina netewên din yên Îranê. Dewlet û beşeke mezin ji opozîsyona Fars ya Îranê, destepeyva “cihêxwaziyê” wek sûc û tawanekê dibînin, û divê bersiva wê sûcê jî bi zor û hêza serbazî were dayîn! Ewa ku ew wek “cihêxwazî” bi nav dikin, he-

man mafê destnîşankirina çarenivîsê ye, lê ew vê yekê berevajî dikin! Ew mafekî rewa ye ne sûc. “Ewlehiya millî” jî efsaneyeke vala ye ku bi darê zorê li ser Kurdan, Tirkên Azerbaycanê, Erebb, Turkmen û Belûçan de hatiye sepanandin. Dewleta Îranê destepeyva “Ewlehiya millî ya Îranê” wek hêcetekê bi kar tîne bo parastina rêjîmeke dîktator, ku têkdana vê emniyeta stemkarane, ne tenê sûc nine, belku rewa ye jî.

Ev zêdetirî sed salan e netewa Kurd tê înkarkirin û asîmîlekirin, lê dîsa jî nekarîne netewa Kurd teslîm bikin, û ji daxwaziyên wê bidin poşmankirin. Nasnameya netewî ya Kurd xwedan bingehê “objective” e; ew nasname li ser bingeha ax, ziman, kultur û dîroka hevbeş pêk hatiye.

Netewa Kurd li ser wê bingehê dixwaze bigihê mafên xwe û bibe xwedan serweriya siyasî li ser axa xwe. Kurd li Rojhilatê Kurdistanê xwedan dîrokeke dûr û dirêj ya cînartiyê û pêkvejiyanê ne bi netewên din yên Îranê re û dixwazin rêz li maf û kerameta însanî ya hev bigirin. Kurd di heman wextê de qebûl nakin ti kes û netewek mafên wan înkâr û binpê bike. Bi vî rengî, qebûlkirina nasnameya netewî ya netewan şerta yekem ya pêkvejiyana dilxwazane ya netewên Îranê ye. Çarçoveya fikrî ya Partiya Demokrat û felsefeya ku ew li ser hatiye avakirin, li dijî dîktatoriya rêjîma paşatî û teokrasiyê ye ku “Komara Îslamî” piştî şoreşa sala 1979`an li ser hatiye avakirin. Teokrasî (hikûmeta Xwedê yan rûhaniyet) dijberî demokrasî (hikûmeta gel) e. Partiya Demokrat di wê baweriyê de ye di şert û mercên niha de sîstemeke federal û demokratî çareya herî baş e. Ji ber ku di sîstemeke wisa de him deştilat û him

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKD)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKDÎ)

12

serwerî di navbera hikûmeta federal û hikûmetên herêmî de tê parvekirin. Ji bo netewa Kurd ya girîng ew e ku li ser axa xwe xwedan serwerî be.

Dabînkirina ewlehiya hundir ya Kurdiştanê, siyaseta perwerde, siyaseta kulturî, civakî û aborî ya Kurdiştanê divê di stûyê hikûmeta Herêma Rojhilatê Kurdiştanê de be. Pirnetewbûna Îranê wisa dixwaze ku sînorên herêmên Îrana federal li ser bingeha netewî-cografî werin kifşkirin. Divê deşhilat û derfet di navbera hikûmeta federal û hikûmetên herêmî de wisa bînin parvekirin ku mafên netewan di çarçoveya herêma xwe de bînin dabînkirin û firsenda wekhev bidin netewan ku di rêveberiya sîstema federal de beşdar bibin.

SOSYALÎZMA DEMOKRATÎK

Dadperweriya civakî; Divê her dem xebat bo wê yekê bê kirin. Ji ber ku eger dahat û darayiya welêt bi awayekî adilane neyê parvekirin dibe sedema newekheviyê û arîşeyên civakî. Dadperiya civakî bo avakirina sîstemeke xweşderbaskirinê; Di wê sîstemê de pêdiviyên maddî yên hemû endamên civakê li ber çav tînin girtin û hewla dabînkirina mafê civakî bo her kesî tînin dayîn. Bi dîtina Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê, avakirina civakeke bextewer li bînin bingeha dadperweriya civakî, armanceke wisa ye ku ti carî nayê guhertin. Ji bona bideştixîstina wî mafî Partiya Demokrat, sosyalîzma demokratîk wek armancekê daye pêşiya xwe.

Faktorên serekî yên wê civaka demokratîk û sosyalîst ev in:

*Dadperweriya civakî; Divê her dem xebat bo

wê yekê bê kirin.

Ji ber ku eger dahat û darayiya welêt bi awayekî adilane neyê parvekirin, dibe sedema newekheviyê û arîşeyên civakî.

*Dadperiya civakî bo avakirina sîstemeke xweşderbaskirinê;

Di wê sîstemê de pêdiviyên maddî yên hemû endamên civakê li berçav têne girtin, û hewla dabînkirina mafê civakî bo her kesî tê dayîn.

BINGEHÊN GIŞTÎ YÊN SIYASETA PARTIYÊ

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê li ser bingeha wan prensîpên ku, dê bên behskirin, piştta xwe bi piştevaniya gelê Kurdiştanê girêdaye û ji bona ku bigihê armancên xwe, bi hemû hêza xwe li ser xebata xwe berdewam e. Xalên jêrê di qonaxa niha de bingehên giştî yên siyaseta Partiya Demokrat pêk tînin:

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê ji bona çareseriyê meseleya rewşa ya kurd, bawerî bi metodên aştiyane û diyaloga avaker heye.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê ji bo ku bigihê armancên xwe yên mirovî û netewî, sûdê ji hemû şêwazên xebata rewşa, mafê berevaniyê jî di nav de, werdigire yên ku li gorî bingehên fikrî û siyasî û pîvanên navdewletî yên xebata rewşa bin.

Partiya Demokrat wek partiyeke pêşeng, erka wê yekê di stûyê wê de ye ku hewl bide endam û alîgirên xwe li gorî perwerdeyê hevçerx perwerde bike da ku civaka Rojhilatê Kurdiştanê di bin serkut û perwerdeya îdeolojîk û zalimên komara

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Îranê
(PDKI)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKD)

14

îslamî de rastî kultura ne mirovane ya rayedarên rêjîmê nebe û cîhaneke mirovîtir û wekhevîxwaz li ber çavên wan be.

Partiya Demokrat hewl dide li hember êrişa kulturî, zimanî û perwerdeyî ya rêjîma şovenîstî kultur û Zimanê Kurdî biparêze û bi qasî şiyana xwe wan geş bike.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê alîgirê wê yekê ye ku bi netewên ku mafên wan hatine binpêkirin her wiha hêzên democrat û azadîxwaz yên Îranê tifaqê bike û li ser pêwendî û hevxeberiya xurt di navbera netewên Îranê de rijd e.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê girêdayî serxwebûna biryardayîne yer her wiha xwe ji destwerdana di nav karên hundir yên sazîyên di yên siyasî dûr digire û li ser rêzgirtina du alî û hevkarîya dostane rijd e.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê li dijî terorîzmê bi taybet terorîzma dewletê ye û vê yekê mehkûm dike. Terorîzma ango: Êrişa bi ib mebest li dijî mirovên sivîl û tinekirina fîzîkî ya rêberên siyasî û yên hemû endamên civakê li berçav tene girtin, û hewla dabînkirina mafê civakî bo her kesî tê dayîn. kesên ku ji îdoelojiya fermî cuda hizir dîkin.

Partiya Demokrat girêdayî parastina mafên mirov e û xwe piştevanê wan hêz û aliyan dibîne ku ji bo demokrasî û wekheviya navbera gelan û pêkhatina aştîyeke kûr li Rojhilata Navîn xebat dîkin.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê li gel bizava demokratîzasyonê ye û di wê baweriyê de ye ku daxwaziyên xelkê çavkaniya serekî ya rewatiya sîstema rêveberiyê ye. Di şert û mercên

niha de sîstemeke demokratîk û federal dikare mafên netewa kurd û netewên din yên ku zilm li wan hatiye kirin, garantî bike.

Baweriya Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê bi pilûralîzm û pirrengiya civaka Kurdiştanê heye her wiha di wê baweriyê de ye ku pêwîstiya kurdan bi yekrêziya netewî û niştimanî heye loma hebûna partiyeke din ya xebatkar ji bona mafên gel hem pêwîst dibîne hem jî li ser hevkarî û xebata hevbeş bo bideştixistina armanc û berjewendiyên bilind yên niştimanî û netewî pêkolyê dike.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê rêxistîneke xwedan statûyeke dîrokî û gelêrî ya Rojhilatê Kurdiştanê ye ji ber wê jî divê wê potansiyela mezin ya gelê me bideştixistina wan armancên ku di Bernameya Partiyê de hatine ziman, bixe hereketê. Bi vî rengî bernameya partiyê dibe hêzeke madî û aktîf û dikare mafên demokratîk û netewî yên netewa kurd di çarçoveya Îraneke demokratîk û federal de bideşt bîne. Ji ber wê jî vê bernamê radixe ber çavên gelê Kurdiştanê û bang li hemû xelkê Kurdiştanê dike bo bideştixistina armancên vê bernamê, bê navber xebat bikin. Her wiha divê tevahiya gelên Îranê bi taybet netewên blindest yên Îranê ji daxwazên niştimanî, demokratîk û netewî yên gelê Kurdiştanê bîn agahdarkirin.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Îranê
(PDKI)

Beşa Yekem *ARMANCÊN GIŞTÎ*

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê hilgira alaya xebata netewî û demokratîk ya xelkê Rojhilatê Kurdiştanê ye û bi netewên din yên Îranê re her wiha hêzên demokrat û pêşvero yên Îranê re ji bona avakirina sistemeke demokratîk û federal li Îranê û bidestxistina mafên destnîşankirina qedera netewa kurd li Kurdiştana Îranê xebat dike.

Armanca dûr ya Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê, avakirina civakeke demokratîk û sosyalîst e.

Diruşma ştratejîk ya Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê, dabînkirina mafên netewî yên gelê kurd li Rojhilatê Kurdiştanê ye di çarçoveya sistemeke demokratîk û federal de, li Îranê.

Partiya Demokrat, netewên bindest li Îranê hevqeder dibîne û piştevaniya xebata wan dike bo rizgarbûn û bidestxistina mafên xwe. Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê piştevaniya xebata netewî û demokratîk ya netewa kurd li hemû beşên Kurdiştanê dike û ev yek rêça herdem ya wê ye.

Partiya Demokrat li dijî her cure ferq û cudatîyê ye çî di warê civakî de çî di warên reng, ol, ayîn, nijad, etnîk, regez û hwd... de.

Partiya Demokrat ji bona wekheviya civakî û nehîştina ferq û cudatîyên civakî, aborî, siyasî û kulturî yên li hember jinan tên kirin, xebat dike.

Partiya Demokrat ya Kurdiştana Îranê piştevaniya xebata aştiyane, demokratîk û netewî ya hemû netewên cîhanê dike û alîgirê doştanî û aştiyê ye di navbera hemû netewên cîhanê de. Partiya Demokrat, gava firsenda xebata siyasî nebe, hemû rêkên rewê yên xebatê, mafê berevaniyê jî di nav de, bo netewên blindest rewê dibîne.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Îranê
(PDKI)

Beşa Duyem

Xîmên Îdareya Hikûmeta Herêma Kurdistanê

Li gorî şertên niha yên Rojhilatê Kurdistanê, yanê qonaxa beriya rizgariyê, Partiya Demokrat lazim dibîne bernamêyê berfirehtir pêşkêş bike ku di heman demê de modêla rêveberiyêke demokratîk bo paşeroja Kurdistanê û hikûmetek federal li Îranê tê de hebe.

Rojhilatê Kurdistanê yek ji wan herêman e ku bi awayekî dilxwazane û li kêleka herêmên din, welatê federal yê Îranê pêk tînin.

Herêma Kurdistanê li tevahiya axa Kurdistanê Îranê vedigire. Çarçoveya cografî ya Herêma Kurdistanê li gorî pîvanên cografîya netewî û daxwaziya piraniya akinciyên tê diyarkirin.

Li derveyê Herêma Kurdistanê, li her cihekî Îranê ku piraniya xelkê wir Kurd bin û daxwaza mafên xwe yên netewî bikin, Hikûmeta Herêma Kurdistanê piştevaniya wan dike û wan wek hevpeymanê xwe yê netewî û stratejîk dizane. Li her cihekî Îranê Kurd daxwaza mafên xwe yên kulturî bikin, Hikûmeta Herêma Kurdistanê piştevaniya wan dike. Netewên ne kurd yên Kurdistanê jî dê ji mafên xwe yên kulturî bê par nemînin.

Hikûmeta Herêma Kurdistanê li ser bingeha serweriya axê, serxwebûn û cihêbûna sê dezgehên qanûn danînê, bicihanîn û dadweriyê û pilûralîzm û cudabûna ol ji hikûmetê tê avakirin. Li Herêma Kurdistanê, çavkaniya deshilatê gel e. Gel wê deshilatê bi rêya nûnerên xwe li parlamentoya Kurdistanê her wiha bi rêya organên hikûmetê bikar tîne.

Pêwendiya navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û dewleta federal ya Îranê, li ser bingeha yasayêke demokratîk tê diyarkirin. Netewa kurd li Herêma Kurdistanê Îranê û netewên din jî li herêmên xwe, bi rêya dezgehên federal û bê ferq û cudatî, tevli rêvebirina welêt dibin.

Herêma Kurdistanê xwedanê ala, sirûd û cejna netewî ya xwe ye. Tevahiya van mijaran li parlamentoya Kurdistanê

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKÎ)

18

tên deştnîşankirin. Alaya Kurdîstanê li ser hemû îdareyên fermî û dewletê tê bilindkirin. Li Herêma Kurdîstanê alaya Îrana federal jî li kêleka alaya Kurdîstanê tê bilindkirin.

Parlamentoya Kurdîstanê bilindtirin organa qanûn danîne ya Herêma Kurdîstanê ye. Endamên parlamentoyê bi rêya hîlbijartineke giştî, wekhev, bi dengdaneke veşartî û yekser tên hîlbijartin.

Encumena Wezîran dengê baweriyê ji parlamentoya Kurdîstanê werdigire, parlamento dikare lêpîrsîne lê bike.

Paraştina aramî û pergala hundir ya Herêma Kurdîstanê di stûyê polisê hikûmeta herêmê de ye. Wezîfeya Hêza Pêşmerge paraştina ewlehiya netewî û serweriya Herêma Kurdîstanê ye.

Zimanê Kurdî zimanê fermî yê hemû qonaxên xwendinê û pêwendiyên îdarî yên Herêma Kurdîstanê ye. Li Herêma Kurdîstanê, zimanê farsî jî li kêleka zimanê kurdî li medrese û xwendîngehan de tê xwendin.

Pêwendiyên Herêma Kurdîstanê bi beşên din yên Kurdîstanê re her wiha bi welatan re hene, ku berjewendiyên Kurdan ligel wan hene, bi rêka nûnerên Herêma Kurdîstanê û bi rêkeftin ligel hikûmeta federal tê birêvebirin.

Beşa sêyem

Mafên Akinciyên Herêma Kurdîstanê

*Tevahiya maf û azadiyên ku di Peymana Gerdûnî ya Mafên Mirov û peymanên din de hatine ziman, li navçeya bin deshilata Hikûmeta Herêma Kurdîstanê de jî derbas dibin. Tevahiya akinciyên Kurdîstanê, bê ferq û cudatîyên netewî, regezî û mezhebî, ji mafên civakî, aborî, siyasî û kulturî yên wekhev sûdmend dibin. Azadiya raman û deskeftina agahiyan, mafê akinciyên Herêma Kurdîstanê ye û dabînkirina wan mafan jî wezîfeya Hikûmeta Kurdîstanê ye.

*Jin û zilam di nav malbat û civakê de xwedan mafên wekhev in, di wergirtina mûçe û kar de jî mîna hev in. Mafê jinan heye ji bêhnvedana ducanî û dayîktiyê sûdmend bib-

in. Hikûmeta Herêma Kurdiştanê ji bona nehîştina kultura serdestiya zilam bernamêyek baş datîne, wê bernamêyê qanûnî dike û di civakê de jî bi cih tîne.

*Ji bona bicîhatina wekheviya regezî û sereraştirina wê nedadperweriya siyasî, civakî û kutlurî ya ku pêşîra jinên Kurdiştanê girtiye, li cihê kar û navendên girîng yê biryardayîne firsendên taybet bo jinan tên pêşxistin.

*Hikûmeta Herêma Kurdiştanê xwe li hember bicîhatina mafên zarokan, ku di Peymana Cîhanî ya Mafên Zarokan de hatine ziman, berpirsîyar dibîne.

*Kêmnîyên netewî û ayînî yê Herêma Kurdiştanê dibin xwediyê hemû wan mafên ku di Peymana Gerdûnî ya Mafên Mirov de hatine ziman, û Hikûmeta Herêma Kurdiştanê jî di pêşxistin û parastina kultura wan de alîkariya wan dike.

Beşa Çarem

A – Siyaseta Aborî û Civakî

*Divê beriya pêşkêşkirina siyaseta aborî û civakî ya Partiya Demokrat, were gotin ku çavkaniya dahata Kurdiştanê samanên sirûştî, çandinî, torîzm, wergirtina bacê û pişka Herêma Kurdiştanê ji bûdceya giştî ya dewleta federal yan her dahatekedin ya hundir e. Erkê Hikûmeta Herêmê ew e ku siyaseta aborî deştîşan bike û wê dahatê jî bi awayekî parve bike ku rewşa aborî û civakî ya akinciyên Herêmê baştir bike û bibe sebaba pêşketina aboriya Kurdiştanê.

*Pêşvebirin û geşkirina aboriyê bi rêka danîna bernamêyê zaniştî li Herêma Kurdiştanê, di stûyê Hikûmeta Herêma Kurdiştanê de ye. Divê dewleta federal dahata giştî bi awayekî parve bike ku li gorî asta paşdemayîna her navçeyê Herêma Kurdiştanê be da ku wê paşdemayîne qerebû bike.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Iranê
(PDKI)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

20

*Yek ji rêkên serekî yên pêşketina aboriya Kurdîstan û Îranê, pêşxistina pîşesaziyê ye bi rêya bikaranîna teknoloji û zanistê. Ji bona ku pîşesazî pêş bikeve divê guhertinek bingehîn di warên aborî û civakî de pêk were, ev jî yek ji erkên bingehîn yên dewleta federal û Hikûmeta Herêma Kurdîstanê ye.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê bi rêya sektora giştî ya aborî, ku pişka serekî di pêşketina aborî de ye, pîşesaziya pêşketî li Kurdîstanê ava dike û her cure hêskariyêdike da ku sektora taybet û sermiyana biyanî di pêşxistina aboriya welat de bi taybet di pêşxistina pîşesaziyê de beşdar bibin. Hikûmeta Herêmê herwiha paraştina pîşesaziya hundir û netewî jî dike.

*Çavkaniyên sirûştî û bin`erd yên Kurdîstanê mîna hemû herêmên Îranê, serweta/heiya giştî ne û Hikûmeta Herêma Kurdîstanê destpêkê ji bona pêşxistina aboriya Kurdîstanê û baştirkirina rewşa aborî û civakî ya akinciyên Kurdîstanê paşê jî bi dewleta federal re sûdê ji wan çavkaniyan werdigire.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê girîngiyê dide mekanîzîkirina çandînî û sewaldariyê û wê jî mîna beşek girîng ji siyaseta aborî dibîne û hewla geşkirina wê dide. Hikûmeta Kurdîstanê herwiha sektorên çandînî û sewaldariyê wek yek ji bingehên serekî yên aboriya Kurdîstanê dizane û ji bona pêşxistin, paraştin û geşkirina çandiniyê û sewaldariyê, bi sûda cotyar û sewaldaran kar dike. Di vê çarçoveyê de bernamê datîne û biryar û cihên pêwîst jê re destnîşan dike.

*Bilindkirina asta jiyana xelkê bi taybet mirovên kedkarên Kurdîstanê, naveroka serekî ya siyaseta aborî ya Hikûmeta Herêma Kurdîstanê ye. Ev hikûmet hêz û şiyana xwe bikar tîne da ku welatîyên Kurdîstanê jiyaneke xweş bijî.

*Nabe heyama karê fermî di hefteyekê de ji 40 sa`etan zêdetir be. Ew karkirên ku karên giran dikin, divê sa`etên karê wan kêmtir be. Divê herî kêmtir heqdestê karkiran li gorî asta jiyana wan were destnîşankirin. Divê karkir li hember

rûdanên kar, nexweşî, nivîşkanî, bêkarî û pîrtiyê bên sîgort-
kirin (bîmekirin). Yên ku temenê wan ji 16 salan kêmtir e
nabe kar bi wan bidin kirin. Divê mafê girev û xanenişîniyê
li Herêma Kurdiştanê paraştî be.

*Divê Hikûmeta Herêma Kurdiştanê bi pilanekezaniştî
pêşîya perçebûna zeviyên cotyaran bigire, da ku ziyan neg-
ihê aşt berhemana giştî.

*Hikûmeta Herêma Kurdiştanê, ji bona avakirina ci-
vakeke salim, divê bi awayekî hûr û berfireh li arîşeyên
civakî binêre û bernemeyeke zaniştî bo çareserkirina wan
dayne.

*Divê pêşxistin û geşkirina sektora torîzmê di rêza pêş ya
pilana Hikûmeta Herêmê de be.

B- Siyaseta Çandî û Perwerdehiyê

*Li Herêma Kurdiştanê, sîstema perwerdeya netewî “par-
allel” (hevterîb) digel pîvanên perwerdeyê yên NY, herwiha
nirxên dîrokî û netewî yên gelê Kurdiştanê tê avakirin.

*Hikûmeta Herêma Kurdiştanê girîngiyeke taybet dide
pêgihandin û perwerdekirina zarok û gencan û derfetên per-
werdê û fêrkirinê bo wan dabîn dike.

*Divê tevahiya zarokên Kurdiştanê heta temenê 15 sal-
iyê bixwînin. Hikûmeta Herêma Kurdiştanê ji bo nehîştî-
na nexwendewariyê gavan davêje. Li Herêma Kurdiştanê
dabînkirina pêdiviyên xwendina seretayî di stûyê Hikûmeta
Herêma Kurdiştanê de ye û xwendin û perwerde di qonax-
ên din de belaş e. Hikûmeta Kurdiştanê xerc û pêdiviyên
xwendinê yên xwendekarên ku malbatên wan belengaz
in herwiha zarokên şehîdan dabîn dike. Xercên xwendina
xwendekarên jêhatî û hejar û zarokên şehîdan di qonaxa
zankoyê de jî di stûyê Hikûmeta Herêma Kurdiştanê de ye.

*Hikûmeta Herêma Kurdiştanê bo bilindkirina aştî kul-
turî ya xelkê û avakirina navendên kulturî û zaniştî gavên
pêwîst davêje, û hewla berhevkirin û paraştina kelepûra
kurdî dide.

*Pêşxistin û paraştina ziman û edebiyata kurdî, pişte-

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdiştana Iranê
(PDKI)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKÎ)

22

vanîkirina nivîskar, hunermend û pispor û zanayên kurd, rêbaza herdem ya siyaseta kulturî ya Hikûmeta Herêma Kurdîstanê ye. Divê Hikûmeta Kurdîstanê piştevaniya alimên ayînî yê nîştimanperwer bike.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê pêwîst e hewl bide di sîstema perwerdeyê de çanda hevtehemulkirinê (tebabûnê) bi cîh bike, û dersxwanan wisa perwerde bike, ku ji kultura tundî û dijbertiyê dûr bikevin.

C- Siyaseta Tendurîstiyê

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê hewl dide asta tendurîstî û silametiya xelkê Kurdîstanê bilind bike, û wisa dike ku tevahiya xelkê Kurdîstanê bikarin ji alikariyên nojdarî û dermanî sûdmend bibin.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê bo avakirina navendên vehesiyane (geriyan û bêhnvedanê), dayîngeh û zayîngehan gavên pêwîst davêje, û herwiha bo xwedîkirina kesên bitemen û reben cihên taybet ava dike.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê, wan mafên ku di peymanên navdewletî de bo kêmendaman hatine ziman, dabîn dike.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê divê sîgorteya (bîmeya) civakî bo hemû akinciyên Kurdîstanê dabîn bike.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê divê bernameyeke wê ya taybet bo perwerdekirina zarokên xwedan pêdiviyên taybet hebe.

D- Siyaseta Parastina Jîngeh û Şûnwarên Dîrokî

Parastina jîngehê û çavkaniyên xwezayî, gol û candaran yek ji wezîfeyên Hikûmeta Herêma Kurdîstanê ye. Ji ber wê jî divê pêşiya nêçîra beredayî ya candaran were girtin. Divê di dema çêkirina rê û kişandina rêyên tirênê de herwiha çêkirina cihên pişesazî de parastina jîngehê li ber çavan bê girtin.

*Hikûmeta Herêma Kurdîstanê xîmên pişesaziya torîzmê datîne, û herwiha bernameyekê datîne bo parastina şûnwar û cihên kevna û dîrokî.

Beşa Pêncem

Siyaseta Federalî li Îranê

Destûra Federal û Parvekirina Deshilatê

*Parvekirina serweriyê, bingehê sîstema federaliyê ye. Ji ber wê jî divê serwerî û deshilat di navbera herêmên “Co-grafi-Netewî” de were parvekirin. Divê him deshilata federal him jî ya herêman, girêdayî qanûna federal bin.

*Dadgeha Bilind ya Federal, ku endamên wê ji pisporên hemû neteweyên Îranê pêk tên, li arîşeyên qanûnî yên di navbera dewleta federal û hikûmetên herêmî dinêre, û hevsengiya deshilatê di navbera wan de çê dike.

*Li Îrana federal, çî di nav dewleta federal de, çî jî li herêman, Dezgehên Qanûndanîn, Bicîhanîn (Birêvebirin) û Dadweriyê ji hev cihê, û li hember hev serbixwe ne.

*Li Îrana federal, di Şûraya Federal û Encumena Nûneran de biryar li ser esasê rêkeftinê tên dayîn. Şûraya Federal ji nûnerên netewên welat pêk tê, û tevahiya biryarên Encumena Nûneran yên ku girêdayî maf û berjewendiyên herêman e, ji aliyê Şûraya Federal ve tên pesendkirin.

*Pesendkirina tevahiya wan qanûnên ku girêdayî herêman in, li gorî bingehên destûrî yên Îrana federal, mafê parlamentoyên herêman e.

*Hemû netewên Îranê, bêyî ferq û cudatî, di avakirina sîstema federal de beşdar dibin û ev maf di qanûna esasî ya sîstema federal de jî tê pesendkirin.

*Yasaya bingehîn ya Îrana federal, li gorî pîvanên cihanî yên mafên mirovan: mafên kulturî, siyasî, aborî û peymanên navdewletî, tê darêtin û nivisandin. Divê wisa were nivisandin ku mafên netewî, etnîkî, ayînî, zimanî û civakî yên tevahiya gelan di sîstema federal de werin misogerkirin, û di çarçoveya sînorên cografî yên herêman de jî bi fermî bên nasîn.

*Mijarên hevbeş yên mîna dirav, artêş, bernameya demdirêj ya aborî, çavkaniyên dahatê û parvekirina dadperwerane ya serwetên giştî û siyaseta derve divê di bin deshilata hevbeş ya hikûmetên herêmî û hikûmeta federal de bin.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKDK)

24

Beşa Şeşem

Siyaseta Derve ya Îrana Federal

*Îrana federal bi hemû dewletên cîhanê re li ser bingeha rêzgirtina dualîû nasîna mafê serweriya nîştimanî, pêwendiyê datîne û ligel welatên pêşketî û demokratîk û welatên ku rêz ji mafên mirov digirin, pêwendiyên dostane datîne.

*Îrana federal li nav NY û li derveyê NY jî piştevanîya aştiya cîhanî û pêkvejiyana aram ya dewletan dike û alîgirê çareserkirina aştiyane ya arîşe û aloziyên navdewletî ye. Eger civaka navdewletî bo paraştina aşti û aramiya navdewletî bixwaze fişarê bi kar bîne, wê çaxê ji piştevanîya wê yekê dike.

*Siyaseta derve ya Îrana federal li serbingeha dostaniya netewan û hevkarîya siyasî, aborî û kulturî bi rê ve diçe.

*Divê Îrana federal piştevanîyê ji bicîhanîna pîvanên demokrasiyê li seranserê cîhanê bike, û piştgiriyebide xebata netewên bindest ya destnîşankirina qedera xwe, û mafê penaberîya siyasî bide mirovên demokrasîxwaz û nîştimanperwer.

*Herêmen Îrana federal, ji bo paraştina berjewendiyên xwe, dikarin nûnertiya xwe li welatên din vekin.

Beşa Heftem

Siyaseta Paraştinê

*Siyaseta paraştinê ya Îrana federal, li ser bingeha paraştina berjewendiyên hevbeş yê netewên Îrana federal tê danîn.

*Artêşa Îrana federal ji çekdarên hemû herêmen federal pêk tê, û fermandehiyeke hevbeş wê artêşê bi rê ve dibe. Mafê artêşê tine ku destê xwe bixe nav karên hundir yê herêman.

*Îrana federal divê xwe ji çekirina çekên komkuj û qedexeyê dûr bigire, û girêdayî hemû rêkeftinên cîhanî yê şer be.

Peyrewa

Partiya Demokrat ya Kurdistana Îranê

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

Benda Yekem: Nav û Naveroka Partiyê

*Navê partiyê: Partiya Demokrat ya Kurdîstana Îranê
Di vê peyrewê de Partiya Demokrat jî tê gotin. Meydana xebata Partiya Demokrat seranserî Rojhilatê Kurdîstanê û ew deverên Îranê ye, yên ku Kurd lê hene.

*Partiya Demokrat, partiya pêşeng û şoreşger ya xelkê Kurdîstana Îranê ye û tex û çînên civaka Kurdîstanê jî bona bicîhanîna armancên xwe yên ku di bernamê de hatine ziman, tevî refên xwe dike û organîze dike.

*Navê partiyê di qadên navdewletî de: Demorat Party of Iranian Kurdistan

Kurteya navê partiyê: PDKÎ

Benda Yekem: Amblema (logoya) Partiyê

*Amblema Partiya Demokrat ya Kurdîstana Îranê wiha ye: Bazinek şîn e ku li aliyê wê yê rastê simbile-ke genim (gulegenimek) bi rengê zer heye, li aliyê çepê çerxek pîşesaziyê bi rengê spî heye ku ji heft nikilan (dendeyan) pêk hatiye. Di nav bazinê de rojek heye ku deh tîrêjên wê hene, çiyayek jî heye bi rengê kesk. Di navbera simbila genim û çerxa pîşesaziyê de cihê sor heye ku pirtûkek spî li ser e, û hejmara 1324 li bin pirtûkê hatiye nivîsandin. Ew hejmar heman sala avabûna Partiya Demokrat ya Kurdîstana Îranê (1945) ye.

Not: Di çalakiyên partiyê yên li derveyê welat de, li şûna 1324 sala 1945 û di bin amblemê de jî PDKÎ tê nivîsandin.

Benda Duyem: Endamtiya Partiyê

Her kurdek li her dera Îranê herwiha her welatîyekî/a Rojhilatê Kurdîstanê dikare bibe endamê/a Partiya Demokrat, bi mercekî ku temenê wî/wê ji 18 salan kêmtir nebe, û bername û peyrewa partiyê qebûl bike.

Not: Her kurdê ku welatîyê/a Îranê be yan jî her kurdê Rojhilatî yê ku li derveyî welêt bijî yan jî li diyasporayê ji dayîk bibe, dikare bibe endamê/a partiyê.

Benda Sêyem: Wergirtina Endaman

Ji bona ku kesek bibe endamê/a partiyê divê:

*Bi fermî daxwaza endamtiyê bike û du endamên partiyê wî nas bikin.

*Herî kêm şeş mehan di bin çavdêrî û ceribandî de bimîne, bi bêtir mafê hilbijartin û xwe berbijêrkinê.

*Ji aliyê organên teşkîlîata pêwendîdar ya partiyê ve were wergirtin.

*Nabe endamê/a ti partî û rêxistinêke din ya siyasî be.

Not: Endamên partiyê yên ku li welatên rojavayî dijîn dikarin bibin endamên rêxistinên pêşketinxwaz û demokratîk yên wan welatan.

Benda Çarem: Erkên Endamê/a Partiyê

Erkên endamê/a partiyê ev in:

*Ji bo bicîhanîna armancên partiyê ku di bernameyê de hatine ziman, xebat dike.

*Bi hemû hêza xwe hewla paraştin û geşkirina siyasî û yekitiya nav partiyê dide.

*Li gorî peyrewa partiyê disîplîna partiyê diparêze.

*Di nav yek ji organên partiyê de bi awayekî aktîf kar dike.

*Sirrên partiyê diparêze.

*Divê asta zanabûna xwe ya siyasî û pêgeha xwe ya civakî bilind bike.

*Ji xelkê re behsa siyaseta partiyê bike û pêwendiyên wan bi partiyê re xurt bike û ji hizr û tecrubeyên wan jî sûd werbigire.

*Biryarên hizbî û rêxiraweyî bi rê ve bibe, û raporê bide organên pêwendîdar.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PKDK)

28

*Abonetiya endamtiyê bi awayekî rêkûpêk bide.

Not: Yên ku piştewaniya siyaseta partiyê dikin lê erkên endamtiyê bi temamî bi cih nahînin, wek aligirên teşkîlatî ên partiyê tên naskirin.

Benda Pêncem: Mafên Endamê/a Partiyê

Mafên endamê/a partiyê ev in:

* Li gora rêûşûnên pêwendîdar hem dikare hilibijêre, hem jî dikare were hilibijartin.

*Dikare wek endamê/a yek ji organên partiyê were hilibijartin, ew jî li gorî hinek şertên taybet dibe.

*Dikare kar û çalakiyên her endamê yan jî organeke partiyê binirxîne û di civînên partiyê de bixwe rojevê yan jî rexne bike.

*Bi rêkê rêxistinî û teşkîlatî, dikare nêrîna xwe li hemû organên partiyê ragihîne, pirs bike û bersiv wer-gire.

*Dikare li ba her organekî partiyê gilî li organeke din bike û bersiva giliyê xwe werbigire.

*Dikare tevî wan civînên organa xwe bibe, ku tekoşî-na hizbî û siyasî ya wî/wê binirxîne, û bixwaze biryarê li ser bide.

Benda Şeşem: Dîsîplîna Endam

*Ew endamên ku erkên xwe bi cih nahînin yan li dijî peyrewapartiyê kar dikin yan jî karekî dikin ku zîyanê digihîne pîrestîja partiyê, yan abonetiya endamtiyê na-din, li gorî rêjeya binpêkirina dîsîplîna partiyê, bi vî awayî tên cezakirin:

-Bi devkî sexerbirin

-Bi nivîskî sexerbirin û cezakirin

-Jêstandina berpîrsatiyê

-Cemidandina endametiye (Helavîstina endametiye)

-Wergirtina heqê endametiye

Not: Herî zêde endameti salekê tê cemidandin. Ewê/a ku endamtiya wî/wê hatiye cemidandin, ti mafekî wî/wê yê endamtiyê namîne. Piştî ku heyama cemidandina endamtiya endamekî xilas bû, wê çaxê organên pêwendîdar derbazbûyîya wî/wê ya hizbî berçav digrin, û ji aliyê organa serwetir ve kar bo wî/wê tê diyarkirin.

*Cezayê endaman ji aliyê organên pêwendîdar yê partiyê ve tê diyarkirin û biryara standina mafê endamtiyê jî ji aliyê organên jortir ve tê dayîn.

*Qesta cezakirina endamekî pêgihandina endam e, û tenê di demekî de tê cezakirin ku rêkên mîna rexne, şîret û hişyarkirin û îqna`ê ti bandorek li ser wî/wê çênekiribe.

*Ew endamên ku tên cezakirin, mafê wan heye li organên din bertek nîşan bidin. Ew endamên ku tên derxistin jî dikarin gîlînameya xwe ji kongireya partiyê re bişînin.

*Ji bo dilxweşkirina endamên hizbê û rêzgirtina ji kar û tekoşîna endamên çalak û herwisa bo baştir birêveçûna disîplîna hizbê hewce ye ku li kêleka cezakirinê divê endamên jêhatî û aktîf jî bên xelatkirin û bo vê yekê divê organên pêwendîdar endamên aktîf û serkeftî bi vê yekê teşwîq bikin.

Benda Heftem: Pêkhateya Partiyê

Pêkhateya partiyê li ser bingeha desantralîzekirina partiyê û parvekirina erk û deshilatê hatiye avakirin, û di vê çarçoveyê de kordînasyon û hevsengiya navbera berpirsiyartî û selahiyeta berpirs û organên partiyê de organîze dike. Ev pêkhate li gorî siyaseta û helwesta partiyê li hember xebata paşerojê di warên siyasî, çekdarî, medyayî û rêxistinî de hatiye danîn. Desantralîzekirina partiyê mîna bingehêke giştî tê dîtin.

Pêkhateya partiyê li ser wî esasî tê danîn ku:

*Rêveberiya tevahiya organên partiyê bi hîlbijartinê

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKI)

30

tê destnîşankirin.

*Organên partiyê bi awayekî peryodî raporta xebat û çalakiyên, hem didin konferansan hem jî didin organên pêwendîdar.

Hevsengiya di navbera mafên endam û organên partiyê divê bi awayekî were ragirtin, ku ne xuluqkarî (afirandin, dahênan) û azadiya şexsî bînpê bike, û ne jî çarçoveya organî xirab bike. Kêmîna di nav organên partiyê de girêdayî biryarên giştî dibe. Kêmîneya hizrî û siyasî, mafê wê yê parastina nêrîne, bi rêya civîn û belavokên hundir parastî dibe.

*Di nav partiyê de ji bo hemû endaman, li gora peyrewa navxwe yek dîsîplîn heye, bê ferq û cudatî.

*Gava organek jortir biryarekê dide divê bi organa jêrtir re bişêwire, vêca organa jêrtir wê biryarê bi cîh bîne.

*Di nav partiyê de danîna pîlan û bername ji jortirîn organ heta jêrtirîn organ, bi awayekî komî ye. Mafê kesî tine bi serê xwe û bi tenê biryarekî bide û pilanekî dayne.

Benda Heştem: Kongireya Partiyê

*Kongire, jortirîn organa partiyê ye ku li serbingeha peyrewa partiyê, çar salan carekê tê lidarxistin.

*Kongire, stratejî û siyaseta giştî ya partiyê, bername û Peyrewa partiyê pesend dike, û rêveberiya nû ya partiyê hildibijêre.

*Endamên kongireya partiyê ji endamên Navenda Siyasî, Desteya Kargêrî, û delegeyên (endamên hîlbijartî yên) konferansên organên siyasî û kargêrî yên partiyê, û endamên partiyên yên li derveyî welêt û li Kurdîstanê pêk tên.

Not/1: Navenda Siyasî û Desteya kargêrî dikarin bi awayekî hevbeş komek berpirsên organan û Fermandehiya Pêşmerge destnîşan bikin ji bo ku rastîya mafê dengdanê tevî kongireyê bibin. Bi şertekî ku ew kesên

han beriya konferansan bên deşnîşankirin û tevî konferansan jî nebin. Ji sê pişkan, du pişkên endamên kongireyê bi hîlbijartinê beşdarî kongireyê dibin.

Not/2: Eger Navenda Siyasî û Desteya Kargêrî lazîm bibînin, kongire dikare ji 4 salan zûtir jî were lidarxistin. Navenda Hilbijartinan ya partiyê berpirsa organîzekirin û rêvebirina konferans û hîlbijartinan e.

Erk û deshilatên kongireyê ev in:

*Stratejî û siyaseta giştî, û bername û Peyrewa partiyê pesend dike.

*Berpîrsyarê/a Giştî yê partiyê, ku berpîrsê Desteya Kargêrî ye jî, hildibijêre.

*Hejmara hewce ya endamên Navenda Siyasî pesend dike û wan hildibijêre.

Kongireya Awarte

Kongireya awarte, bi beşdarbûna hemû endamên Navenda Siyasî, Desteya Kargêrî, berpîrsên organan, endamên eslî yên beşan, fermandeyên pêşmerge û berpîrsên rêkxistinên êşkere tê lidarxistin. Kongireya awarte wê demê tê lidarxistin ku firsenda lidarxistina kongireya normal tunebe. Di rewşekê de ku Navenda Siyasî nekaribe erka xwe di mijarên girîng yên siyasî de bi awayekî baş bi cih bîne, ji bo lidarxistina kongireya awarte divê: Ji sê pişkên endamên dayimî, du pişk daxwaz bikin. Yan jî ji sê pişkan du pişkên delegeyên civîna hevbeş ya Navenda Siyasî û Desteya Kargêrî daxwaz bikin.

Not: Civîna hevbeş ya Navenda Siyasî û Desteya Kargêrî dikare herî zêde bi qasî nivê endamên xwe endamên partiyê û şevirmendên organên partiyê tevî kongireyê bike. Divê ev yek li pêşiya konferansan were kirin, çimkî ewên ku hatine deşnîşankirin, di konferansan de nikarin deng bidin.

*Ew kesên ku dibin endamên Navenda Siyasî yan jî berpîrsê/a giştî, divê xwedanê taybetmendiyên berçav,

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PKK)

yên ku ji aliyê Navenda Hilbijartinan ve tên destnîşankirin, bin.

Benda Nehem: Konferansa Organên Partiyê

*Konferansa organê ji wan endaman pêk tê ku herî kêm 6 meh ji endamtiya wan derbas bibe.

*Kesên ku dixwazin tevî kongireya partiyê bibin divê:

-Herî kêm du sal bi ser endametiya wan re derbas bibe.

-Karnameya xebata wan tê nirxandin, û li gorî pîvanên kifşkirî tên hilbijartin.

Not: Piştî ku konferansa organan xilas bû, nûnerên ku di konferansê de hatine hilbijartin li hev dicivin, û bi raportekê nêrîn, pêşniyar yan jî rexneyên xwe amade dikin. Ew raport ji aliyê kesekî ve, ku nûneratiya nûnerên han dike, pêşkêşî kongireyê tê kirin.

*Konferansa organan lazim e herî kêm 2 mehan beriya kongireyê bê kirin, û her organek raporta xwe ya konferansê ji bo komîteya amadekar ya kongireyê bişîne.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKÎ)

32

Benda Dehem: Navenda Siyasî

Navenda Siyasî organeke partiyê ye ku karê wê danîna qanûnan, û herwiha destnîşankirina siyaseta giştî ya partiyê ye di çarçoveya biryar û stratejî û bernamêya ku di kongireyê de hatine pesendkirin.

Civîna Navenda Siyasî bi beşdarbûna ji sê pişkan 2 pişkên endaman, dibe civîneke rewa, û biryarên wê ji bi dengên piraniya endamên beşdar tên pesendkirin.

Erk û Dêhilatên Navenda Siyasî:

*Xetên siyasî yên partiyê di çarçoveya biryarên kongireyê de kifş dibe û pesend dibe.

*Qanûnên organên kargêrî yên partiyê pesend dibe.

*Dikare organan ava bike yan jî li gorî qanûn û pîvanên pesendkirî yên partiyê, hilweşîne.

*Çavdêrî û şopandina birêveçûna fermanên Desteya Kargêrî, dezgehên lidûçûn û çavdêriyê, hilibjartin û Berpirsyarê/a Giştî dike.

*Berpîrsê pesendkirina pêkanîna tifaqê yan jî guhertina pêwendiyên bi partî û aliyên siyasî re ye.

*Ew endamên ku Berpirsyarê/a Giştî bo endamtiya Desteya kargêrî pêşniyar kiriye, pesend dike.

*Bi rêya Dezgeha Çavdêrî û Şopandinê, çavdêriya karê Berpirsyarê/a Giştî û endamên Desteya kargêrî dike.

Not: Eger Desteya kargêrî lazim bibîne ku organek nû bo partiyê ava bike, yan jî organeke partiyê hilweşîne, divê Navenda Siyasî rizamendiyê li ser vê yekê nîşan bide.

*Dema Berpirsyarê/a Giştî nekarî partiyê bi rê ve bibe, wê çaxê Navenda Siyasî dikare baweriyê jê bişîne, û wî ji kar dûr bixe.

*Eger Berpîrsê Giştî jiyana xwe ji dest da, yan jî bawerî jê hat şandin, heta lidarxistina kongireyê cîgirê yekem yê Berpirsyarê/a Giştî karûbarên partiyê bi rê ve dibe.

*Hekî cîgirê Berpirsyarê/a Giştî jî nekarî erkên xwe bi cih bîne, bawerî ji wî/wê jî tê şandin û kesek din ji nav endamên Navenda Siyasî li dewsa wî/wê tê destnîşankirin. Ew, heta kongireya awarte partiyê bi rê ve dibe.

*Endamên Navenda Siyasî, li kongireyê de û di nav kadr, pêşmerge û endamên jêhatî yên partiyê de têne hilibjartin.

*Karên piraktîkî bi endamên Navenda Siyasî nahêne dayîn, ji ber vê jî ne mecbûr in her gav amade bin.

*Navenda Siyasî herî dereng her 10 rojan carekê dicive, û bersiva raport, pêşniyar yan her nivîseke fermî ku ji aliyê Desteya kargêrî ve gihîştibe wan, dide.

*Navenda Siyasî herî kêr serê her werzekê jî dicive.

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Îranê
(PDKÎ)

34

*Navenda Siyasî û Desteya Kargêrî herî kêr salê du caran bi hev re dicivin, ji bo pêkanîna kordînasyonê di navbera navendên qanûndanîn û rêveberiyê de.

*Desteya Kargêrî hinek kesan bo berpirsiyartiya karûbarên partiyê li derveyî welat, ji Navenda Siyasî re pêşniyar dike.

*Endamên Navenda Siyasî yên ku li derveyî welat kar dikin, ji aliyê kongireyê ve tîr hilbijartin.

*Dezgeha Hilbijartinê di çarçoveya qanûnên hilbijartinê de kar dike, û endamên wê ji aliyê Navenda Siyasî ve tîr hilbijartin.

*Dezgeha Çavdêrî û Şopandinê ji aliyê Navenda Siyasî ve tîr hilbijartin, û çavdêriya karên partiyê dike, û raporta xwe jî dide Navenda Siyasî û Desteya Kargêrî.

Benda Yazdehem: Desteya Kargêrî

Berpirsyarê/a Giştî yê partiyê, ku di kongireyê de tîr hilbijartin, berpirsê Desteya Kargêrî ye û organên partiyê bi rêya vê navendê tîr birêvebirin. Berpirsyarê/a Giştî û rayedarên din yên partiyê, Desteya Kargêrî pêk tînin.

Erk û deshilatên Desteya Kargêrî ev in:

*Biryarên Navenda Siyasî û erkên xwe bi cîh tîne.

*Hesabê dide Navenda Siyasî û raporta karê xwe dide wê organa partiyê.

*Pêşniyarên organan bo destnîşankirina hevkarên wan, ku li gorî pîlana kar be, pesend dike.

*Desteya Kargêrî bi awayekî rêkûpêk dicive, û bi komî biryar dide.

*Endamên Desteya Kargêrî hemû gavan di xizmeta partiyê de dibin, û li gorî pîvanên pesendkirî tîr pêşniyarkirin.

Not: Eger Desteya Piraktîkê bixwaze organeke nû ava bike, yan jî yek ji organên partiyê hilweşîne, divê bi

rizamendî û pesenda Navenda Siyasî be.

*Berpîrsên karûbarên partiyê yê li derveyî welat, divê li gorî pîvanan û bi pêşniyara Desteya Kargêrî û pesendkirina Navenda Siyasî bên destnîşankirin.

*Navenda rêxistinên demokratîk û sîvil li gorî qanûn û pîvanên diyarkirî girîngiyê dibînin, û karûbarên wan di çarçoveya Desteya Kargêrî de têne organîzekirin.

Benda Dozdehem: Berpîrsyarê/a Giştî

*Berpîrsyarê/a Giştî, berpîrsê Desteya Kargêriya partiyê ye, û tevî civînên Navenda Siyasî jî dibe.

*Di navbera beşên serekî yê partiyê de kordînasyonê pêk tîne.

*Rêvebirina civînên Desteya Kargêrî di stûyê wê de ye.

*Parastina yekrêziya nav partiyê, di stûyê hemû organan de, û yek ji erkên Berpîrsyarê/a Giştî ye.

*Li kêleka komîteyê sê kesî, berpîrsê karûbarên darayî û aboriyên partiyê ye jî.

Not: Berpîrsyarê/a Giştî li gorî qanûn û pîvanên partiyê endamên Desteya Kargêrî destnîşan dike, û bi Navenda Siyasî dide nasîn û pesendkirin.

*Her berpîrsê/a ku ji aliyê berpîrsê giştî ve bo endamtiya Desteya Kargêrî tê pêşniyarkirin, hekî dengên pêwîst nehîna, dikare cardin were pêşniyarkirin, lê hekî dîsa dengên pêwîst nehîna, divê Berpîrsyarê/a Giştî herî zêde di nav mehekê de kesek din pêşniyar bike.

Benda Sêzdehem: Cîgirê/a Berpîrsyarê/a Giştî

*Kordînatore Navenda Siyasî ye ku di civîna yekem ya Navenda Siyasî de, û bi pêşniyara Berpîrsyarê/a Giştî tê hilbijartin, û dibe cîgirê/a yekem yê/a Berpîrsyarê/a Giştî.

*Cîgirê/a berpîrs, dema berpîrs li ser kar nebe, li şûna

Bername û Peyrewa
Partiya Demokratîk ya
Kurdîstana Iranê
(PDKI)

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PDKî)

36

berpirs kar dike.

*Civînên Navenda Siyasî kordîne dike.

*Çigirê/a Berpirsyarê/a Giştî tevî civînên Desteya Kargêrî dibe.

Not: Berpirsyarê/a Giştî hekî hewce bibîne, dikare cî-girekî din ji bo xwe destnîşan bike, lê divê ji aliyê Navenda Siyasî ve were pesendkirin.

Benda Çardehem: Navenda Şopandin û Çavdêriyê

*Dezgehek e ku ji aliyê Navenda Siyasî ve hatiye avakirin. Rêveberiya wê dezgehê ji sê kesan pêk tê, û ji aliyê Navenda Siyasî ve tîn destnîşankirin. Navenda Şopandin û Çavdêriyê dikare li gorî pêwîstiya xwe, kesên pispor ji bona şopandin û çavdêriyê destnîşan bike, çî dayimî (hertimî) çî demkî.

*Navenda Şopandin û Çavdêriyê tevahiya karên îdarî, darayî û qanûnî yê partiyê dişopîne û çavdêrî dike.

*Navenda Şopandin û Çavdêriyê bi awayekî peryodî karê xwe dike, yan jî li ser daxwaza Navenda Siyasî, Desteya Kargêrî yan jî Berpirsyarê/a Giştî beşek ji karên partiyê dişopîne, paşê jî raporta xwe dide wan saziyan.

Benda Panzdehem: Navenda Hilbijartinê

*Tevahiya hilbijartinên partiyê ji aliyê Navenda Hilbijartinê ve tîne birêvebirin. Rêveberiya vê navendê ji sê kesan pêk tê ku ji aliyê Navenda Siyasî ve tîn destnîşankirin.

*Ew qanûn û ayînnameyên ku Navenda Hilbijartinê bi wan kar dike, di çarçoveya Peyrewa Navxwe ya partiyê, û ji aliyê Navenda Siyasî ve tîn pesendkirin.

*Navenda Hilbijartinê raportên karê xwe dide Navend Siyasî û Desteya Kargêrî.

Not: Navenda Hilbijartinê, ji bona bilindkirina asta beşdariya jinan di rêxistin û çalakiyên partiyê de, di

çarçoveya qanûnên ku ji aliyê Navenda Siyasî ve hatine pesendkirin, pişka jinan di hilibijartinan de deştnîşan dike. Divê di wan jinan de şert û mercên berbijartiyê hebin.

Benda Şanzdehem/ Rêxistinên Partiyê

1) Du cure rêxistinên partiyê hene: Şaneyên teşkilatî û rêxistinên pîşeyî û taybet

2) Komîteya partiyê li her deverkê ji wan kesên ku di konferansa wê komîteyê de hatine hilibijartin, pêk tê.

3) Komîteya her rêxistinekê ji aliyê endamê wê rêxistinê ve yan jî nûnerên wan endaman ve û li gorî qanûnên hilibjartinê tê hilibjartin.

4) Konferansên komîte û rêxistinan her du salan carekê, ji nûnerên hemû endamên her organekê pêk tê.

5) Di dema pêwîst de Deşteya Kargêrî dikare çend komîteyên ku warê xebata wan mîna hev e, navendek mezintir pêk bîne.

Benda Hevdehem: Darayiya Partiyê

Berpirsatiya giştî ya dahat û darayiya partiyê di stûyê Deşteya Kargêrî de ye. Karûbarên darayî ji aliyê organeke taybet ve, ku di benda dozdehan de hatiye ziman, tê birêvebirin.

Çavkaniyên darayiya partiyê:

*Abonetiya rêxistinên partiyê

*Abonetiya endamên partiyê

*Alîkariyên ku endam, alîgirên partiyê û welatperwerên azadîxwaz didin.

*Dahata çalakîyên aborî yên bingeh û dezgehên partiyê

Bername û Peyrewa
Partiya Demokrat ya
Kurdîstana Iranê
(PKK)

